

УДК 340.15(363.4)

Яна Володимирівна МІРКЕВИЧ,

курсант групи Ф1-105 ХНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права

факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Сапейко Л. В.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖІНОК ЗА САЛІЧНОЮ ПРАВДОЮ

Салічна правда як основний закон салічних франків від VI до IX століть, містить чимало правових положень, які мають на меті убезпечити жінку від різного роду неправомірних дій. Покаранням за злочини проти жінок, за загальним правилом, був штраф, розмір якого визначався в залежності від тяжкості скоєного та статусу жінки. Штраф сплачувався в солідах – золотих монетах. В цілях досліджуваної теми відзначимо, що за 2 соліди можна було придбати, наприклад, щит зі списом, а за 3 соліди – корову або кобилицю.

В першу чергу в Салічному законі передбачається відповідальність за викрадення вільної жінки. Згідно титулу XIII, якщо три людини викрадуть вільну дівчину, вони зобов'язані сплатити 30 солідів кожний. При наявності у викрадачів під час скоєння злочину зброї (стріл) штраф зростає у три рази. У разі викрадення жінки однією людиною штраф становив 63 соліди. Якщо викрадена дівчина знаходилася під покровительством короля, штраф також обчислювався у 63 соліди.

У разі, коли вільна жінка була викрадена королівським рабом або напіввільним литом, застосовувалося найсуворіше покарання – смертна кара. Поряд із цим, якщо вільна дівчина добровільно йшла за рабом, вона втрачала свою свободу, тобто потрапляла в рабство й отримувала статус невільної.

Під особливим захистом закону перебували дівчата-наречені. Якщо хтось викрадав чужу наречену та укладав з нею шлюб, присуджувався до сплати 63 солідів. Разом з тим, винна особа і нареченому дівчини мала сплатити компенсацію у розмірі 15 солідів.

Більш тяжким злочином вважався напад на заручену дівчину та її зґвалтування. Такі дії тягли для злочинця відповідальність у вигляді штрафу у 200 солідів.

До тяжких злочинів відносився також напад скопом на вільну жінку або дівчину в дорозі чи в будь-якому іншому місці та запліднювання їй насильства. Всі, хто приймав участь у насильстві, присуджувалися до сплати 200 солідів кожний. В разі, якщо в цьому скопі були такі особи, які не знали про вчинення насильницьких дій, однак були там присутні, з кожного з них стягувалося по 45 солідів.

Викрадення заміжньої жінки від живого чоловіка прирівнювалося до вбивства вільної людини та каралося штрафом у 200 солідів.

За викрадення рабинь також передбачався чималий штраф, який мав бути сплачений її господарю. Загальний штраф за викрадення рабині становив 35 солідів. Якщо ж рабину відносилося до хазяйської челяді, слід було сплатити 35 солідів в якості вартості викраденого, і, крім того, ще додатково 35 солідів. Остання сума, скоріш за все, сплачувалася як моральна компенсація за викрадення чужого цінного майна.

Окремо в Салічній правді був встановлений титул XXV щодо перелобства. В цьому розділі передбачалися покарання як за перелобство з вільними жінками, так і з рабинями.

Салічна правда встановлює відповідальність і за інші протиправні дії щодо жінок, про них йдеться в титулі XX. Так, якщо який-небудь вільний чоловік схопить вільну жінку за руку, кисть або за палець, присуджується до сплати 15 солідів. А, якщо стисне кисть, має сплатити 30 солідів. Якщо він схопить жінку рукою вище ліктя, штраф обчислюється у 35 солідів. Пошкодження грудей жінки тягнуло штраф у 45 солідів.

В Салічній правді відсутні спеціальні норми, які б встановлювали відповідальність за вбивство жінки. Однак, можна припустити, що така дія каралася у відповідності до загальних положень про вбивство вільної людини, тобто штрафом у 200 солідів. За вбивство ж рабині, очевидно, наставала відповідальність, передбачена титулом XXXV.

Отже, не дивлячись на патріархальність франкського суспільства, та різний соціальний статус жінки в ньому, кожен хто посягав на її права та свободи, мусив нести відповідальність у вигляді сплати значного штрафу, розмір якого визначався Салічною правдою, або навіть смертної кари.

Одержано 17.04.2018

ПРЕДСТАВНИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

УДК 140.12

Дмитро Євгенович КРИВИЦЬКИЙ,

студент групи Ібюф17 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри філософії права та юридичної логіки НАВС

кандидат філософських наук Антіпова О. П.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЮРИСПРУДЕНЦІЇ: ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР

Комп'ютерні технології допомагають людству розвиватися та пізнавати світ завдяки науковим відкриттям. Аналіз сучасних досягнень у процесі розвитку людства засвідчує, що найважливішим і найголовнішим витвором людського розуму є штучний інтелект. Ідеться про здатність автоматичних систем формалізувати та виявляти властивості, асоційовані з поведінкою людини. В умовах становлення інформаційного суспільства цей феномен став усвідомлюватися не стільки

як інженерно-технологічне досягнення, а як явище, наскрізно означене проблемами гуманітарного дискурсу, адже його впровадження залишає дедалі більше питань, ніж відповідей на запити людства. Особливої актуальності набуває осмислення перспектив широкого використання зазначених систем у професійній діяльності, зокрема у сфері юриспруденції.

Намагання зблизити людину та машину в зазначеній сфері вже мають чимало прикладів. Так, 2016 року дебютував Do Not Pay – робот-адвокат. Це – програмне забезпечення, яке безкоштовно надає консультації тим, кого було оштрафовано на парковці. Робот був протестований у Нью-Йорку та Сієтлі і після цього став доступним у 50 штатах США. Як стверджує його засновник Джошуа Броудер, за два роки свого існування Do Not Pay оскаржив 375 тис штрафів за парковку в неналежному місці, завжди вигравши позов.

На початку 2018 року в США відбулися змагання між штучним інтелектом та юристами. Їх суперником був штучний інтелект – програма Law Geeks, платформа на основі хмарних технологій, що переглядає та аналізує документи на основі визначених критеріїв. Штучний інтелект виявився більш підготовленим, аніж досвідчені фахівці. Найвищий результат комп'ютера – 100 %, а найкращого фахівця – 97 %.

Попри такі позитивні результати попередніх досліджень, залишається чимало питань. Так, окрім технічної складової, передусім слід урахувати гуманітарну складову цього питання, його взаємозв'язок із духовно-культурними запитамі доби. Адже юрист є носієм певних інтересів, світоглядних орієнтирів, чого не можна сказати про машину. Рухливою силою при цьому слугує не стільки ускладнення технічних засобів, скільки культурно-духовні запити особистості, її практичні потреби. Водночас професіограма юриста вимагає від майбутнього фахівця наявності високої інформаційної культури, здатності не лише адаптуватися до поступу новітніх інтелектуальних технологій, а й бути готовим до їх тотального впровадження в світоглядному, моральному, ціннісному контекстах.

Таким чином, основними перспективами використання штучного інтелекту в юриспруденції, які можуть слугувати пріоритетними напрямками подальших досліджень, варто вважати:

- перетворення програмної інженерії на інтелектуальну, зокрема створення програмних систем для імітації інтелектуальної діяльності юриста;
- вияв адаптаційного потенціалу представників професії юриста в нових культурних умовах, зокрема в умовах тотальної інформатизації та поширення систем штучного інтелекту;
- оптимізація технічної складової роботи юриста, зокрема зменшення часу на роздуми та вирішення судової чи правової справи, економія на оплаті праці юристів;
- висування нових вимог до компетентнісних характеристик юриста, адже сучасний представник такого фаху має бути готовим до «співпраці» з машиною, оптимального використання її потенціалу задля встановлення високих правових цінностей та ідеалів правового суспільства;
- актуалізація прогностичної функції філософського знання, зокрема нагальність вивчення окресленої проблематики в контексті як філософської антропології, так і філософії техніки.

Одержано 17.04.2018

УДК 341.231:006.032

Марина Вікторівна СИДОРУК,

здобувач вищої освіти 4 курсу 401 навчальної групи навчально-наукового інституту № 1

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри цивільного права і процесу НАВС

кандидат юридичних наук Мазур В. В.

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА

У сучасному світі, коли проблема прав людини вийшла далеко за межі окремої держави, виникла необхідність у створенні універсальних міжнародно-правових стандартів, які також визнаються як основні права людини.

Основні права людини – гарантована законом міра свободи (можливості) особи, яка відповідно до досягнутого рівня еволюції людства в змозі забезпечити її існування і розвиток та закріплена у вигляді міжнародного стандарту як загальна і рівна для усіх людей. Ознаки основних прав людини: 1) можливості (свободи) людини діяти певним чином або утримуватися від певних дій, спрямовані на задоволення потреб, без яких вона не в змозі нормально існувати і розвиватися; 2) можливості, що обумовлені біосоціальною сутністю людини, належать їй від народження і не потребують «дозволу» з боку кого б там не було, у тому числі держави. Вони не можуть бути «відібрані» за свавіллям влади держави, оскільки не «дані» нею. Це природні невідчужувані права; 3) можливості, які не обмежені територією держави (позатериторіальні) і не залежать від національної належності людини (наднаціональні): вони належать їй вже в силу того, що вона є людиною. Визнання, дотримання, охорона і захист державами (у результаті угод) основних прав людини, закріплених на міжнародному рівні, є свідченням про те, що вони стали не лише об'єктом міжнародного регулювання, але й міжнародними стандартами. Положення про права людини, що містяться у статтях Статуту ООН (1945), стали основою становлення нового інституту права – міжнародного захисту прав людини і основних свобод 10 грудня 1948 р. Генеральна Асамблея ООН затвердила Загальну декларацію прав людини, яка проголосила центральний пункт концепції прав людини – визнання людської гідності кожної особи.

З 1948 р. 10 грудня відзначається в усьому світі як День прав людини. Права людини набули цінності, яка належить усьому міжнародному співтовариству, і отримали обґрунтування в міжнародному праві як правовий стандарт, до якого повинні прагнути всі народи і держави.

Комплекс міжнародних документів (Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права і Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийняті ООН у 1966 р., Факультативний протокол до останнього) складають Міжнародний білль прав людини (або Хартію прав людини).

До сучасних міжнародно-правових актів належать: Міжнародний білль про права людини, що проголошує невід'ємні права і основні свободи людини; угоди, спрямовані на запобігання і покарання злочинів, що призводять до грубих